

BURDUR İLİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

ADININ KAYNAđI VE TARİHÇESİ:

Tarih devirlerinden itibaren (Hitit, Frig, Lidya, Pers, Helonistik ve Roma) Pisidya (Göller Bölgesi) adıyla bilinen bu bölgede bulunan Burdur'un adı Bizans döneminde POLYDORION denilmiştir. Kimi kaynaklara göre buranın eski adı LIMODRAMA'dır. Limobrama "Göl Kenti" anlamına gelen Limondori sözcüğünden türemiş, sonradan değişerek Burdur olmuştur.

Diđer bir rivayete göre de Burdur şehrini kuran Türkmen boylarının Kınalı Oymağı mensupları burayı bulduklarında bölgenin güzelliği karşısında "Cennet Buradâdır" demişler ve "Buradadır" sözü zamanla halk arasında BURDUR haline gelmiştir. Ayrıca Burdur adıyla ilgili değişik söylentiler vardır. Bunlardan biri Selçuklular'a aittir. Selçuklular Anadolu'yu ele geçirip, Konya'yı Başkent yaptıkları sırada, Selçuklu Sultanı bir düş görür. Düşünde atalarından biri ona; er-geç bu toprakların hepsi senindir. Yarından tezi yok atını güneybatıya sür. Biz sana dur deyinceye kadar ilerle der. Sultan atıyla yollara düşer. Pek çok yeri ele geçirir. Bir gün ilerlerken "Burada dur" diye bir ses duyar. Düşünü hatırlayarak durur. Durduđu yerde bir kasaba kurulur, adı da "Burada Dur"dan esinlenerek, "BURDUR" olur. Osmanlılar döneminde Tirkemiş adı kullanılmıştır.

İlin tarihi bilgileri incelendiği zaman şunlar karşımıza çıkmaktadır. Coğrafi konumu ve topraklarının verimliliğinden dolayı Anadolu, eski çağlardan beri insanların yerleştii yerlerden biri olmuştur. Burdur da Anadolu'nun ilk yerleşilen yerlerindedir. Hacılar Höyüğü'nde, Neolitik dönemde, şehir kültürünün geliştiiğini gösteren buluntulara rastlanmıştır. İlimiz topraklarında Prehistorik dönemlerden kalan 34 Höyüğün bulunması, bu anlamda Burdur'un verimli topraklara sahip olduğunu gösterir.

Burdur'un geçmişinin aydınlanması Hacılar Höyüğü (M.Ö.5600-M.Ö.4750) ile başlar. Tarih devirlerinde, Anadolu M.Ö. 2000 yıllarından itibaren tarih devirlerine girmiştir. Asurlular'a ait kalıntılar, Düğer Köyü'ne 2 km. uzaklıktaki Yarışlı Gölü

çevresinde bulunmuş olması, Burdur'da da tarih devirlerine M.Ö.1900-1750 (Asur Kolonileri Çağı) tarihlerinde girildiği tahmin edilir.

Burdur, tarih devirlerinde, Hitit, Frigya, Lidya devletlerinin eline geçmiş M.Ö.VI. yüzyılda Pers hakimiyeti, M.Ö.IV. yüzyılda da Büyük İskender hakimiyetine girmiş, Büyük İskender'in ölümüyle parçalanan imparatorluğun topraklarında kurulan Bergama Krallığı (Selevkoslar) Burdur'a da hakim olmuştur. M.S. I. asırda Roma, M.S. V. asırdan 1075'e kadar Bizans ve 1075'den itibaren de Türk hakimiyetinde kalmıştır.

10171'den sonra Oğuzların eline geçen Burdur I. Haçlı seferi ile elden çıkmış ve 13.yy'ın ilk yarılarında (1215) tekrar Türkler'in eline geçmiştir. Anadolu Selçuklu otoritesi 1243 Köseadağ Savaşı ile kırılınca, Anadolu'da Beylikler ortaya çıkmaya başlamış, Burdur Hamitoğulları Beyliğinin sınırları içinde kalmıştır. Yıldırım Beyazıt zamanında Osmanlılar'a geçen Burdur, merkezi Kütahya olan Anadolu Beylerbeyliği'nin Hamit (Isparta) Sancağına bağlı Kaza, Tanzimat devrinde Konya Vilayetine bağlı Sancak (Tefenni ve Bucak Kazalarıyla) ve 1920'de Liva (Kaza ile Vilayet arasında bir sancak). 1923'te de il olmuştur. 1923 yılında il olan Burdur'un ilk Cumhuriyet dönemi Valisi Faik Bey'dir. Halen Valilik görevini Sayın Necati Develioğlu sürdürmektedir.

COĞRAFİ KONUMU VE SINIRLARI:

Burdur İli, Akdeniz Bölgesinde Göller Yöresinde yer alır. Akdeniz Bölgesinden Ege ve Orta Anadolu Bölgelerine geçiş alanında, 29°-24° ve 30°-53° Doğu boylamları, 36°-53° ve 37°-50° Kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. (Bkz. Harita 3-5)

Doğu ve Güneyden Antalya, Güney-Batıdan Muğla, Batıdan Denizli ve Kuzeyden Afyon, Isparta illeri ile çevrilidir. Yüzölçümü 6883 km² olup, denizden yüksekliği ortalama 1000 m.dir. Merkez ilçe ile birlikte 11 ilçesi vardır. Bunlar Ağlasun, Altınyayla, Bucak, Çavdır, Çeltikçi, Gölhisar, Karamanlı, Kemer, Tefenni ve Yeşilova'dır. Merkez ilçeden sonra en büyük ilçe Bucak, en az nüfuslu ilçe Kemer'dir.

Burdur; Ankara-Antalya, İzmir-Antalya, İstanbul-Antalya karayolları üzerinde olup

tüm Türkiye ile bağlantılıdır. Burdur ilinde arazinin engebeli olmasına rağmen ulaşım imkanları gayet iyidir. Güney, kuzey yerleşimleri arasında bir geçit nokta özelliğine sahiptir. Güney ve batıya yolculuklar Burdur üzerinden yapılmaktadır. Başlıca ulaşım yolları karayolları ve demiryoludur. İle en yakın havaalanı Süleyman Demirel havaalanıdır. En yakın deniz limanı ise Antalya Limanı'dır. İldeki toplam köy yol uzunluğu 2096 km.dir. Yolu olmayan köy yoktur. Bütün köy yolları asfalt kaplıdır. Burdur Isparta'ya 52 km., Antalya'ya 125 km., Denizli'ye 171 km. uzaklıktadır.

YER ŞEKİLLERİ:

Burdur Toros Dağlarının iç kısmında yer alan dalgalı plato görünümündedir. Tektonik ve karstik çöküntü alanlarını kapsar. İl arazisinin %60.6'sı dağlık, %2.7'si yayla, % 19.1 ova, %17.6'sı ise platodur. Topraklar genel olarak killi ve kireçli yapıda olup gri, kırmızımsı, kahverengi ve koyu gri renklerde. Burdur'un ortalama rakımı 1000 m. olmakla beraber en yüksek dağı 2276 m. yükseklikte olan Akdağ'dır. Söğüt, Kestel, Eşeler, Koçar ve Rahat Dağları ilimizin önemli dağlarıdır.

AKARSULAR VE GÖLLER:

Burdur ilinde ova ve vadi karakteristiğinde düzlükler, irili ufaklı bir çok göller vardır. Kış aylarında 14 göl sayılabilir. Yaz aylarında bu göllerin bir kısmı kurur. Yaz aylarında göllerin kurumasını düden tabir edilen yeraltı boşlukları (çatlakları) sağlar. Burdur, Pınarbaşı, Karaevli, Bereket, Mamak, Yarışlı, Gençali, Salda, Karataş, Yazır (Gölcük), Gölhisar, Söğüt, Kestel ve Ammahan Gölü ilimizin önemli gölleridir. Her yıl birçok turist ugrak yeri olan Salda Gölü 185 m. derinliktedir. 45 km² alana sahip olan göl dünyanın 3. temiz gölüdür.

Burdur çok sayıda küçük akarsuyuna sahip olan bir ildir. Çay düzeyinde olan bu akarsular gölleri besler, tarımda kullanılır. Merkez ilçede Alakır, Arvallı, Burdur, Çerçin, Gravgaz çayları vardır. Bunların dışında ilçe ve köylerde Başköy, Aksu, Kestel, Çeltikçi, Horzum, Acel, Dalaman, Kramanlı, Kent, Ulupınar, Armut, Niyazlar, Doğanbaba, Yarışlı, Düğer, Salda, Köpek Çayı bulunmaktadır.

İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ:

Burdur ili Akdeniz Bölgesinde olmasına rağmen iklim olarak genelde İç Anadolu Bölgesinin özelliklerini taşımaktadır. Akdeniz kıyısı ile il sahası arasında bulunan yükseltiler iklim değişikliklerinin başlıca nedenlerindedir. Bu nedenle Burdur'da kışlar soğuk yazları ise sıcak ve kurak geçmektedir. Yağışların büyük bir kısmı kış aylarında yağmur ve kar şeklindedir. Yıllık yağış ortalaması 398-804 mm. arasında değişmektedir. En yüksek sıcaklık 35°-39° C, en düşük sıcaklık -16°,-18° C ve yıllık ortalama 11°-13° C'dir.

NÜFUS:

Burdur'ın son 50 yıl içerisindeki nüfus bilgileri incelendiği zaman nüfus yoğunluğunun 1950 yılında yapılan Genel Nüfus Sayımında 18 iken 1990 Genel Nüfus Sayımı'nda 37'ye çıktığı görülmektedir. İl nüfusu yıllara bağlı olarak artış gösteren bir yapı arzeder. 1990 itibarı ile kent nüfusunun kırsal alan nüfusunu geçtiği görülür. Cinsiyetler arasında yapılacak olan bir karşılaştırmada ise kadın ve erkek nüfus oranlarının arasında kentsel alanda % 8-%10 arasında bir fark gösterdiği görülür. Kırsal alanda ise bu fark çok az bir düzeyde ortaya çıkmaktadır. Tablo – 8 'de 1950'den günümüze Burdur ilinin nüfus gelişimi belirtilmiştir. (Bkz. Tablo – 8)

EĞİTİM:

Burdur'da okuma – yazma oranı % 90'ın üstündedir. Burdur ilinde 176 ilköğretim okulu, 65 ana sınıfı bulunurken; orta öğretim kurumları incelendiği zaman 17 genel lise, 23 meslek lisesi ile MEB'e bağlı olmayan 4 okulda eğitim ve öğretim yapılmaktadır. Yaygın eğitim olarak Pratik Kız Sanat Okulları, Halk Eğitimi ve Çıraklık Eğitim Merkezleri, özel sürücü kursları ve özel dershaneler faaliyet göstermektedir. Ayrıca Burdur'da Süleyman Demirel Üniversitesi'ne bağlı olan Eğitim Fakültesi, Burdur ve Bucak Meslek Yüksek Okulları ile Burdur Sağlık Yüksek Okulu, Akdeniz Üniversitesi'ne bağlı olan Burdur Veteriner Fakültesi bulunmakta olup Sağlık Yüksek Okulu öğretime başlamamıştır. Gölhisar ilçesinde Süleyman Demirel Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksek okulu kurma çalışmaları devam

etmektedir.

EKONOMİK YAPI:

Burdur ekonomisinin özelliği kökü yüzyıllar öncesine dayanan tarımdır. Başta un ve yan mamülleri, sonra da pancar, anason gibi sanayiye dayanan tarım ürünleri önde gelir. Bağcılık ve gülcülük halen varlığını sürdürmektedir. Hayvancılık önceleri sürü hayvancılığı, sonraları kültür- hayvancılığı ciddi bir ekonomik aktivite olarak karşımıza çıkmaktadır.

Burdur, binlerce yıl öncesinde kurulmuş uygarlıklar ile dokuz yüzyıllık yerleşim geleneğine bağlı olarak 2000'li yıllara girmeye hazırlanmaktadır. Bulunduğu bölgede; turizm ile bahçe ve sera tarımı yoğun Antalya, sanayi ağırlıklı Denizli ve çok nüfuslu illerin arasında kalmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı Bölgesel Gelişim ve Yapıya) Uyum Genel Müdürlüğü Eylül 1996 Burdur İli Raporu'na göre:

ARAZİ KULLANIMI: Burdur ili toplam varlığı 746100 hektardır. Bu arazi varlığının %31.7'sini meydana getiren arazilerin %21.3'ü 1. sınıf, %36.4'ü 2. sınıf, %21.1'i 3. sınıf tarım arazisidir. Burdur'da 236200 hektarlık tarım arazisinin 128000 hektarı sulanabilir arazidir.

BİTKİSEL ÜRETİM: Burdur, kırsal nüfus başına 1991 , 1992, 1993 yılları ortalama tarımsal üretim değeri açısından Türkiye genelinde 10. sırada yer almaktadır. Bölge illeri arasında ise ilk sırada yer almaktadır. Tarla bitkileri arasında buğday, ekiliş ve hasat bakımından ilk sıradadır. En fazla üretilen meyveler; elma, armut ve üzümdür. Önceki yıllarda envantere girecek miktarda üretilmeyen havuç 1993 yılında en fazla üretilen sebze olup bugün de üretimi artarak devam eden sebzeler arasındadır.

HAYVANCILIK: Özellikle et ve süt verimi yüksek kültür ırkı büyükbaş hayvan popülasyonu ağırlıklıdır. Mevcut büyükbaş hayvanın %98'i kültür ırkıdır. Küçükbaş hayvanların % 53.5'i keçi, % 46.5'i koyundur. Ayrıca il sınırları içerisindeki göllerde tatlı su balıkçılığı yapılmaktadır. Gölhisar Gölünde sazan ve yayın balığı, Karataş

gölünde sazan, tatlısu levreği ve Salda gölünde sazan balığı avlanmaktadır.

MADENCİLİK: Burdur ilinde önemli oranda yerallı zenginlikleri bulunmaktadır. Bilinen maden rezervlerinin başında kömür gelmektedir. Burdur Belediyesi adına ruhsatlı sahada kömür madeni açılmış ancak maddi olanaksızlıklar nedeniyle çalıştırılmamıştır. Tefenni ve Yeşilova ilçelerinde krom üretilmektedir. İlin değişik bölgelerinde mangenez, demir, molibden ve magnezite rastlanmaktadır. Yeşilova, Gençali ve Yarışlı'da mermer üretilmektedir. Karamanlı, Tefenni ve Bucak ilçelerinde son yıllarda mermer tesisleri kurulmaktadır.

SANAYİ: Burdur ilinde mevcut sanayi tesisleri, genelde ilin tarım ve hayvancılık potansiyelini değerlendirmeye yönelik olarak gıda sanayinde faaliyet göstermektedir. İl de mevcut sanayi tesisi sayısı 63 olup bunların 2'si kamu yatırımı, diğerleri özel sektör yatırımıdır. Sanayi sektöründe; 2753 daimi ve 691 geçici olmak üzere toplam 3444 kişi istihdam edilmektedir. Bunların 1517'si kamu sektöründe ve 1927'si özel sektörde görev yapmaktadır.

Burdur'daki özel sektör yatırımları gıda ağırlıklı olarakla birlikte tarım makinaları, toprak sanayi, otomotiv yan sanayi, orman ürünleri, mermer ve av silahları alanlarında da yatırımlar mevcuttur. İmalat sanayi işyeri sayısı itibariyle Türkiye genelinde 36. sırada yer alan Burdur, imalat sanayi yıllık çalışanlar ortalama sayısı ve kurulu güç miktarı açısından 47. sırada ve komşu iller arasında son sıradadır. İmalat sanayi açısından komşu illere kıyasla geri bir konumda olan Burdur, kişi başına imalat sanayi katma değerinde 18. sıradaki yeri ile komşu illeri geride bırakmaktadır.

BURDUR KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ: Burdur-Afyon yolu üzerinde olup, Organize Sanayi Bölgesi ve Burdur Gölü yanında yer alır. Halen 420 işyeri kapasitesine sahip Burdur Küçük Sanayi Sitesi, 154 işyerinin daha ilavesiyle 734 işyeri kapasitesine ulaşacaktır. Genelde oto tamirhaneleri, demir ve alüminyum doğramacılar ve güneş enerjisi kollektörü imalathaneleri faaliyet göstermektedir.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ: Burdur Organize Sanayi Bölgesi, Burdur-Afyon karayolu üzerinde, Burdur'a 10 km. mesafede belediye sınırları içinde olup, 70

hektar alana sahiptir. Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü'nden 14.05.1998 tarihinde edinilen bilgiye göre:

Üretimdeki Tesis Sayısı : 19

İnşaat Halindeki Tesis Sayısı : 26

Proje Aşamasındaki Tesis Sayısı : 4

Toplam İşçi sayısı : 415

Organize Sanayi Bölgesinin Arıtma Tesisi'nin etüt ve fizibilite raporları hazırlanmış olup, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan kredisi çıkmış ihale edilmeyi beklemektedir. Arıtma tesisinin kapasitesi 5000 m³ atık su olacaktır.

(Burdur hakkında verilen bilgilerdeki kaynak BURDUR TANITIM BROŞÜRÜ / BURDUR VALİLİĞİ YAYINI)